

Van veenweide- gebied tot recreatiegebied Twiskeroute

recreatieschap
twiske-waterland

Het
Twiske
40 jaar

Wandelroute Twiskeroute
Lengte: 16,2 kilometer Tijdsduur: 3,5 tot 4 uur

twiske-waterland.nl

recreatieschap
twiske-waterland

Van veenweide- gebied tot recreatiegebied

Twiskeroute

Op deze route wandel je door verschillende deelgebieden van Het Twiske. Dit recreatiegebied is in 1984 in erfpacht genomen door Recreatieschap Het Twiske. In 2013 zijn de besturen van de Recreatieschappen Het Twiske en Landschap Waterland bestuurlijk samengevoegd tot één schap: Recreatieschap Twiske-Waterland. Ter ere van het 40 jarig bestaan van Het Twiske in 2024 is dit jubileum wandelrouteboekje ontwikkeld.

Wandelroute Twiskeroute
Lengte: 16,2 kilometer **Tijdsduur:** 3,5 tot 4 uur

60 Keuzepuntpaaltjes

Bekijk de routebeschrijving op de website van **Wandelnetwerk Noord-Holland** of zet de wandeling in hun wandelapp met routecode 26110. **Handig voor onderweg!**

Download voor informatie over de locaties en openingstijden van de openbare toiletten in het Twiske de **HogeNood-app**.

Deze wandelroute start bij Startpunt Twiske Boerderij, navigatie: Parkeerplaats P1 (1121 HZ, Landsmeer). Je kunt hier gemakkelijk parkeren en net als bij ieder startpunt van Wandelnetwerk Noord-Holland staat er een informatiebord, met de mooiste wandelroutes in de directe omgeving. De route is in twee richtingen bewegwijzerd met rode pijlen.

Van Startpunt Twiske Boerderij
4 naar knooppunt 6

5

A Het ontstaan van Het Twiske

Begin vorige eeuw zag recreatiegebied Het Twiske er compleet anders uit. Rond deze periode was dit gebied ten noorden van Amsterdam een waterrijk veenweidegebied. Door de jaren heen is Het Twiske regelmatig van uiterlijk veranderd. Zo besloot men in de jaren '30 om het veenweidegebied in te polderen en te ontginnen voor tuin- en landbouw. Hierbij werd om Het Twiske een dijk aangelegd, waarna het gebied werd drooggemaakt en de grond geschikt werd gemaakt voor tuin- en landbouw. Al snel bleek de grond hiervoor ongeschikt. Het project werd gestaakt en het gebied verwilderde. In de volksmond werd Het Twiske rond deze tijd ook wel de 'Rimboe' genoemd en was dit een geliefde plek voor jacht- en visliefebbers.

Kaart Het Twiske 1961 - Overdruk uit het boek *Het Twiske van maand tot maand*.

Jaren later – rond de jaren '60 – groeide de behoefte naar recreatieruimte rondom de grote steden Amsterdam, Purmerend en Zaan- dam. Hiervoor bleek Het Twiske de perfecte locatie. Onder leiding van landschapsarchitect Mariske

De Marsen - Pauli van Oort

6

Pemmelaar-Groot begon men aan de inrichting van het recreatiegebied. Hierbij werd gezocht naar een goede balans tussen recreatie en natuur. Wandelend door Het Twiske ervaar je zelf hoe recreatie en natuur hier hand in hand gaan. Zo heeft de natuur zich hier zo ontwikkeld dat het recreatiegebied in 2013 zelfs de titel Natura 2000 heeft gekregen. Deze titel is te danken aan het grote aantal zeldzame vogelsoorten die hier voorkomen, zoals de smient en roerdomp.

B Zorgboerderij De Marsen en IVN Twiske

Even verderop zie je Zorgboerderij De Marsen. Deze boerderij biedt dagbesteding aan mensen met een beperking, die onder begeleiding en zorg willen werken aan hun ontwikkeling. Samen runnen zij de biologische boerderijwinkel met allerlei heerlijke (streek)-producten. Daarnaast vind je hier een biologische veehouderij met koeien, kippen, varkens en schapen.

De Vennen - Pauli van Oort

Zorgboerderij De Marsen is ook de thuisbasis van IVN Twiske. Vanaf deze locatie organiseren de vrijwilligers de leukste activiteiten om men bewuster te maken van de natuur, milieu en landschap in de directe leefomgeving.

Van knooppunt **6** naar Startpunt Twiske Polderweg **13**

C De Vennen

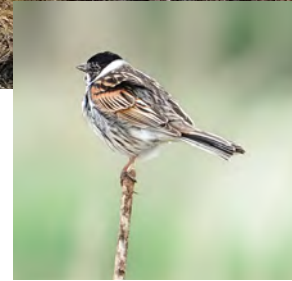
De Vennen is zo'n deelgebied in Het Twiske waar men in de jaren '50 en '60 tuin- en landbouwgrond heeft willen ontwikkelen. Toentertijd

bestond De Vennen uit kaarsrechte akkers. Door de zoute grond was tuin- en landbouw hier helaas onmogelijk. Van deze akkers is vandaag de dag dan ook niks meer terug te zien.

Tegenwoordig heeft De Vennen weer de uitstraling van een veenweidegebied met veel water en land. Hier voert – zoals je misschien is opgevallen – de natuur de boventoon. Recreanten kunnen dit deelgebied optimaal beleven door de fiets- en wandelpaden die hier kriskras door het landschap gaan. Toch wordt De

De Belt -
Marco Woudstra

Rietzanger - Pauli van Oort

In de 20^e eeuw was hier een vuilnisbelt.

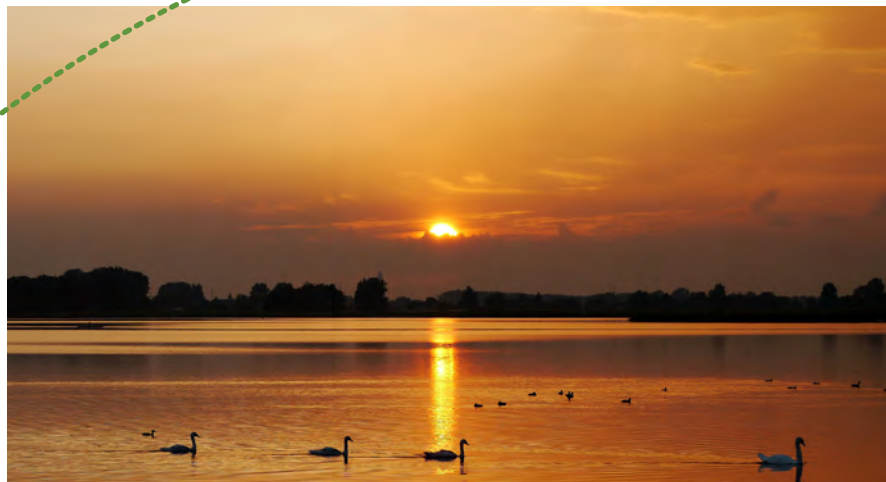
Vennen nog steeds door boeren gebruikt. Niet voor tuin- of landbouw, maar voor het houden van koeien. Een aantal boeren uit de omgeving zijn hier verantwoordelijk voor het beheer. Door hun koeien hier te laten grazen, zorgen zij er onder andere voor dat De Vennen een open landschap blijft.

Van Startpunt Twiske Polderweg **13** naar knooppunt **15** – **16**

D De Belt

De naam doet het misschien al ver_

moeden, maar aan het begin van de 20^e eeuw werd dit deelgebied gebruikt als vuilnisbelt. Tegenwoordig is het een natuurrijk gebied met opvallend veel riet. Door deze grote hoeveelheid riet voelen diverse rietvogels, zoals de rietzanger, snor en roerdomp zich hier helemaal thuis. Tussen het hoge riet zoeken de rietvogels naar voedsel en beschutting voor hun natuurlijke vijanden. Kijk maar eens goed... Misschien zie je er wel een paar rietvogels vliegen of hoor je de roerdomp met zijn unieke 'Hoemp, Hoemp' geluid.

Stootersplas - Annelies Schreuder

9

Om De Belt geliefd te houden bij rietvogels wordt hier slechts één keer per jaar gemaaid. Door één keer per jaar te maaien wordt er gezorgd voor een grote variatie aan riet. Bij het maaien van het riet houdt het beheersteam rekening met de rietvogels. Zo laten zij op een aantal plekken rietkragen staan, zodat de rietvogels zich kunnen blijven terugtrekken. Daarom vind je hier nieuw riet van maximaal 1 jaar oud en overjarig riet van minimaal 3 jaar oud. Door deze verschillende 'leeftijden' van riet blijven de rietvogels zich hier thuis voelen. Het gemaaide riet krijgt uiteindelijk een mooie herbestemming en wordt gebruikt voor de daken van huizen.

Van knooppunt 16 naar 14 – 7

E De Stootersplas

In het hart van Het Twiske ligt - met een oppervlakte van ongeveer 200 hectare - de Stootersplas. Deze plas is in de jaren '60 ontstaan toen men voor de bouw van de Coentunneltracé, ook wel bekend als de Coentunnel, veel zand nodig had. Veel van dit zand werd gevonden onder de veen- en kleigrond in Het Twiske. Maar liefst 12.000.000 m³ zand werd hier afgegraven en de Stootersplas was geboren.

Wandelend door Het Twiske kun je genieten van al het groen en

Ulonderpad Stootersplas

10

leven om je heen, maar in de Stootersplas barst het ook van de flora en fauna. Zo vind je hier vissen als de snoek en snoekbaars, maar ook rivierkreeftjes en diverse waterplanten. Niet alleen bovenwater, maar ook onderwater wordt volop gerecreëerd. Vanaf hier is het niet direct zichtbaar, maar onderwater vind je twee duikplatformen. Eén op ongeveer 9 meter en de ander op maar liefst 20 meter diep. Hier kunnen zowel beginners als gevorderde duikers het hele jaar door duiken. Kijk maar eens goed... Misschien zie je wel een duiker te water gaan!

Van knooppunt 7 naar 9

F De Oeverwaluwand

Als je over het water kijkt, heb je vanaf dit punt een goed uitzicht op de Oeverwaluwand; een door mensen gecreëerde broedplaats voor zwaluwen. Deze wand is enkele jaren geleden gedoneerd door Vogelbeschermingswacht Zaanstreek. Met veel enthousiasme wordt deze wand door vrijwilligers beheerd. Sinds de aanleg van de Oeverwaluwand weten veel oeverwaluwen hun weg hiernaartoe te vinden. In de informatiekast - die je hier vindt - kun je vanaf de afgelopen 20 jaar het aantal nesten en jongen zien.

De Speelsloot

11

Van knooppunt 9 naar 11
– Startpunt Twiske Speelsloot 15

G De Speelsloot

De Speelsloot behoort tot één van de zeven officiële zwemlocaties in Het Twiske. Hier hebben kinderen alle ruimte om te spelen en ravotten, zowel in het water als eromheen. Om deze prachtige speellocatie te behouden voert het beheerteam van Recreatieschap Twiske-Waterland hier regelmatig onderhoud uit. Zo controleren zij maandelijks de veiligheid van de speeltoestellen en test het hoogheemraadschap tijdens

het zwemseizoen de waterkwaliteit. Even verderop vind je een groot rietveld waar je heerlijk kunt genieten van de rust en diverse vogels. Hierdoor komen natuur en recreatie bij de Speelsloot mooi samen.

Startpunt Twiske Speelsloot 15
naar knooppunt 18 – 3 – 20

H Vogels spotten bij de Stootersplas

Op dit punt vind je een grote vogelkijkwand. Kijkend door de gaten van de wand heb je een wijds uitzicht over de Stootersplas.

Vogelkijkwand Het Twiske

12

15

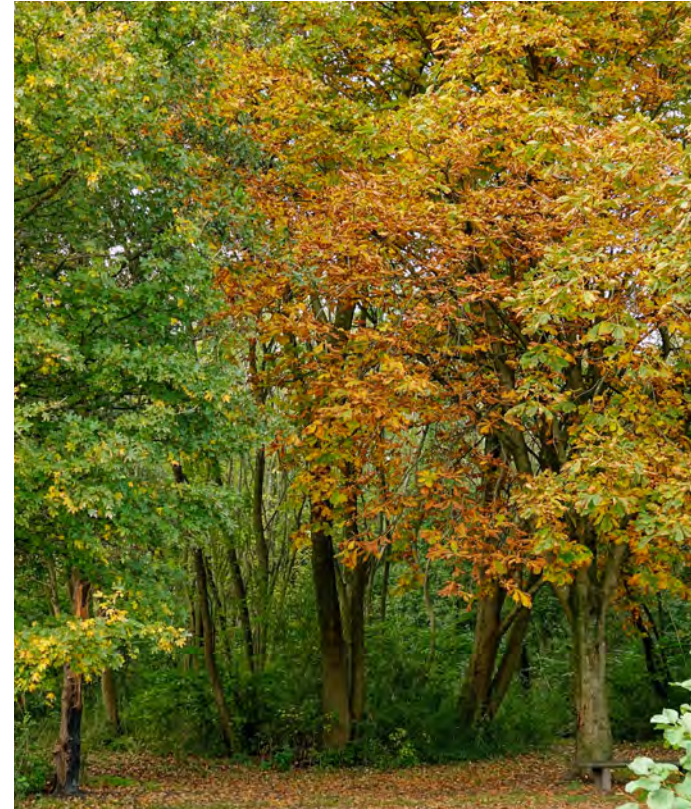
Grazende koeien in Het Twiske - Caroline Pleysier

Bij de vogelkijkwand staan twee informatieborden waarop foto's van de zwanen, ganzen en soorten eenden die je hier kunt spotten zijn afgebeeld. Heb jij er al een paar kunnen herkennen?

Een eendensoort die hier in de winter veel voorkomt is de smient. Voor de smient is de Stootersplas een geliefde plek. De diepte van de Stootersplas zorgt ervoor dat de plas niet geheel dichtvriest. Hierdoor kan de smient ook in de winter voedsel blijven zoeken en hebben ze na de winter genoeg energie om de terugvlucht naar het noorden te maken.

Even verderop wandel je over de Twiske Ringdijk dat het riviertje 'Nieuwe Twiske' afsluit van de Twiske ringvaart. Deze ringdijk zorgt ervoor dat Het Twiske een polder is die bemaald kan worden. Vanaf de ringdijk kun je goed zien dat Het Twiske is ingepolderd. Hier zie je namelijk dat het gebied een stuk lager ligt dan het gebied eromheen. Vroeger stroomde op deze plek het oude riviertje 'De Twisck'. Aan dit riviertje heeft het recreatiegebied vandaag de dag zijn naam te danken!

Net zoals in De Vennen grazen in dit gebied op verschillende momenten in het jaar koeien. Deze koeien

Het Smaal - Pauli van Oort

16

spelen een belangrijke rol in het beheer van dit deelgebied. Ze voorkomen dat struikgewas en bomen de kans krijgen om te groeien. Zonder de koeien zal zich hier langzaam een bos ontwikkelen en het veenweidegebied verdwijnen. Daarnaast dragen de koeien bij aan de biodiversiteit van het deelgebied. Hun mest trekt namelijk veel insecten aan wat vervolgens weer veel vogels aantrekt.

Van knooppunt 20 naar 21 – 22 – 23

1 Het Smaal

Het Smaal is een bosrijk deelgebied in Het Twiske. Hier krijgen bomen volop de ruimte om te groeien. Door de jaren heen is hier - door zowel mens als dier - een grote diversiteit aan bomen ontstaan. Zo brengen vogels regelmatig zaden en bessen vanuit

Schotse Hooglander - Donna Haklander

Paddenstoelen in Het Twiske
- Monique Jongen

andere gebieden mee, die op de grond vallen en beginnen te groeien. Hierdoor vind je er veel boomsoorten zoals de Hulst, Beuk, Wilde Kastanje, Tamme Kastanje en Eik; soorten die hier van nature niet voorkomen. Deze boomsoorten groeien hier opvallend goed door de zandgrond die je in Het Smaal vindt. Deze zandgrond is aangebracht tijdens de ontwikkeling van het recreatiegebied, dat van oorsprong uit veengrond bestaat. Dankzij de variatie aan bomensoorten vinden verschillende

bosvogels, zoals de grote bonte specht, Vlaamse gaai en sperwer, hier een perfecte leefomgeving. Daarnaast komt door de aanleg van het mountainbikeparcours in Het Smaal natuur en recreatie helemaal samen.

[Van knooppunt 23 naar Startpunt Twiske Beheerkantoor 14](#)

J Het Roemersveld

Het Roemersveld wordt voornamelijk op een natuurlijke manier

Het Twiske wordt al 40 jaar beheerd door Recreatieschap Twiske-Waterland

onderhouden, daarom grazen hier Schotse Hooglanders. Deze prachtige dieren zorgen voor het behoud van het landschap, maar zijn ook van belang voor andere dieren, planten en schimmels. Naast het grazen van gras, kauwen Schotse Hooglanders ook graag op omgevallen bomen en takken. Hierdoor zit hun mest vol met niet volledig verteerde plantenresten die weer een voedingsbron zijn voor dieren, planten en schimmels. Ook in de herfst is Het Roemersveld prachtig. Door de grote hoeveelheid vochtig en dood hout vind je hier veel paddenstoelen.

K Beheer in Het Twiske

Wanneer je via het klaphek het Roemersveld uitloopt, zie je rechts een bijenstal waarin meerdere bijenvolken 'wonen'. Deze bijenstal wordt met veel liefde beheerd door de imker en draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit. Even

verderop – langs het wandelpad – zijn diverse fruit- en notenbomen geplaatst om de insecten in dit gebied te helpen. Zo zijn deze bomen een belangrijke voedingsbron voor de bijen uit de bijenstal. De honing van deze bijen wordt in Boerderijwinkel de Marsen verkocht. Wil je een potje mee naar huis? Neem dan op de terugweg gerust een kijkje in deze knusse boerderijwinkel!

Verderop langs dit pad zie je het beheerkantoor van Recreatieschap Twiske-Waterland. Vanuit deze locatie wordt al 40 jaar recreatiegebied Het Twiske beheerd. Zo zorgen de medewerkers er iedere dag voor dat duizenden mensen hier heerlijk kunnen recreëren en zorgen zij voor het beheer van het gebied.

[Van Startpunt Twiske Beheerkantoor 14 naar knooppunt 7 - 96 - 25](#)

Avonturenspeelplaats

L Recreatie in Het Twiske

Tijdens je wandeling door Het Twiske heb je al kennis gemaakt met verschillende deelgebieden van het recreatiegebied. Het deelgebied waar je nu doorheen wandelt, is het meest populaire gedeelte van Het Twiske en biedt 365 dagen per jaar recreatiemogelijkheden. Hier vind je diverse horeca, de Spartelvijver, Klimpark Twiske en de Avonturenspeelplaats. De avonturenspeelplaats - met onder andere het pontje en het buizenfort - is de oudste en meest bekende speelplaats in Het Twiske. Veel bezoekers koesteren hier mooie herinneringen, en misschien heb jij er ook wel een paar!

Van knooppunt 25 naar 5

M De Twiskemolen

De Twiskemolen staat sinds 1974 op de grens tussen de gemeenten Landsmeer en Oostzaan. Als je naar de jaartallen op de molen kijkt,

valt het meteen op dat de molen al veel ouder is. De Twiskemolen is oorspronkelijk gebouwd in 1541. Alleen toen stond hij nog niet in Het Twiske, maar ongeveer 40 km verderop in Barsingerhorn. Toen men voor Het Twiske op zoek was naar een molen, werd deze molen – die toen opgeslagen lag in Nieuw-Vennep – eind jaren '60 aangekocht.

De Twiskemolen is één van de weinige poldermolens in Nederland die nog echt in bedrijf is en wordt door een vrijwillige molenaar beheerd. Al tientallen jaren bemaalt de monumentale molen gecombineerd met een elektrisch gemaal de ca. 650 ha grote Twiske polder. Wist je dat de molen in één minuut 20 à 60 kubieke meter water anderhalve meter omhoog kan pompen naar de andere kant van de dijk?

Naast de molen, op de dijk, staat een informatiepaneel waar

De Twiskemolen - Bureau Toerisme Laag Holland

je meer over de Twiskemolen kunt lezen. Of bekijk de website www.twiskemolen.nl

Van knooppunt 5 naar 72 –Startpunt Twiske Boerderij 4

Ontdek meer van Het Twiske

Vanaf de Twiskemolen loop je verder naar het start- en eindpunt van de wandeling. Heb je zin en tijd om nog even te blijven, rust dan uit bij een van de ondernemers in het gebied. Op de volgende pagina vind

je een overzicht van alle horeca-ondernemers waar je terecht kunt voor een hapje of een drankje. Heb je nog energie voor actie? Op de klimparcoursen van Klimpark Twiske (www.klimparktwiske.nl) heb je een prachtig uitzicht over het gebied. Ben je niet zo gek op grote hoogtes, dan is een boottochtje wellicht meer iets voor jou. Bij Twiske Haven worden verschillende boten, zoals kano's, waterfietsen, SUP's en sloepjes verhuurd.

Eten en drinken in Het Twiske

21

Pannenkoek de Appel
De Zuiderlaaik 1
1511 GX Oostzaan
www.pannenkoekdeappel.nl

Kiosk Puur Twiske
De Zuiderlaaik 2
1511 BX Oostzaan
www.puurtwiske.nl

Snack shop 'De Piraat'
Leeuwenweg 2
1511 BX Oostzaan
www.facebook.com/snackshopdepiraat

Twiske Haven
De Noorderlaaik 4A
1511 BX Oostzaan
www.twiskehaven.nl

Paviljoen Twiske
De Noorderlaaik 8
1511 BX Oostzaan
www.paviljoentwiske.nl

22

Smaakt dit naar meer? Loop ook eens deze wandelroutes:

Wandelroute Werelderfgoed in het kwadraat

Lengte: 17,2 kilometer **Tijdsduur:** 3,5 tot 4 uur

Wandelroute Rondje 'Broek' en Volgermeer

Lengte: 7,57 kilometer **Tijdsduur:** 1,5 tot 2 uur

Wandelroute Purmerlandroute (groen)

Lengte: 12,37 kilometer **Tijdsduur:** 2,5 tot 3 uur

Alle routes zijn online te vinden via

[twiske-waterland.nl](https://www.twiske-waterland.nl) en [wandelnetwerknoordholland.nl](https://www.wandelnetwerknoordholland.nl)

23

COLOFON

Tekst en eindredactie: Bureau Toerisme Laag Holland
en Routebureau Recreatie Noord-Holland

Vormgeving: Alexandra de Vries

Met speciale dank aan: Marco Woudstra en Tineke Roos
van Recreatieschap Twiske-Waterland

© 2024 Twiske-Waterland, Oostzaan

Deze uitgave is mogelijk gemaakt door de financiële bijdrage van het recreatieschap Twiske-Waterland (Gemeentes Amsterdam, Wormerland, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Zaanstad en de Provincie Noord-Holland.)

Dit routeboekje is eigendom van Twiske-Waterland. Niets uit deze uitgave mag gekopieerd of verveelvoudigd worden zonder voorafgaande toestemming van recreatieschap Twiske-Waterland.

Alhoewel wij bij de samenstelling van dit boekje zeer zorgvuldig te werk zijn gegaan, kan het toch zijn dat een auteur, gebruiker of rechthebbende meent dat publicatie in strijd is met zijn of haar rechten, zoals auteursrechten. Indien een dergelijke situatie het geval lijkt, verzoeken we onmiddellijk contact met ons op te nemen.

Wij zijn niet aansprakelijk voor type- of andere fouten en hier zijn ook geen rechten aan te ontleen.

recreatieschap
twiske-waterland

[twiske-waterland.nl](https://www.twiske-waterland.nl)